

MEV KOLEJİ ÖZEL BASINKÖY OKULLARI

MESLEK SEÇİMİ VE KARIYER PLANLAMA BROŞÜRÜ

REHBERLİK SERVİSİ

GÜNÜMÜZDE YAYGIN MESLEKLERDEN BAZILARI ZAMANLA İŞLEVLERİNİ YİTİRİRKEN, TOPLUMUN VE İNSANLARIN İHTİYAÇLARINDAN DOĞAN YENİ MESLEKLER, GENÇLERİN SEÇENEKLERİ ARASINDA YER ALMAKTADIR.

YÜKSEK TEKNOLOJİ, YAPAY ZEKÂ, ROBOTLAR, ÜÇ BOYUTLU YAZICILAR, OTONOM ARAÇLAR, YENİLENEBİLİR ENERJİ, GENETİK, UZAY VE NANO-TEKNOLOJİLERİ BU DEĞİŞİME ÖRNEK OLUŞTURABİLECEK ALANLARDAN BAZILARIDIR. BİREYİN GELİŞMELERE AYAK UYDURACAK ŞEKİLDE BECERİLER KAZANMASI DA BU DEĞİŞİMLER SONUCUNDA KAÇINILMAZDIR.

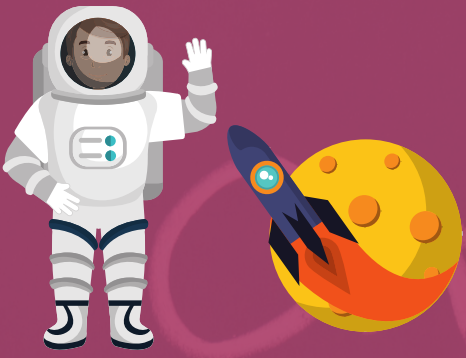
“MESLEKİ REHBERLİK VE KARIYER DANIŞMANLIĞI: KURAMDAN UYGULAMAYA” ADLI KİTAPTA YEŞİLYAPRAK, B.(2012), KÜRESEL VE TOPLUMSAL DEĞİŞİMLERİN ÇALIŞANLARDA YENİ BECERİ, TUTUM VE DAVRANIŞLAR GEREKTİRDİĞİNİ İFADE ETMEKTEDİR.

BİREYLERİN, KARIYERLERİNİ ŞEKİLLENDİREBİLMELERİ İÇİN YENİ BECERİLER ÖĞRENMEYİ SÜRDÜRMELERİNİN ÖNEMİNİ VURGULAMIŞTIR. BELİRSİZLİĞE VE DEĞİŞİME TOLERANS GÖSTERME, FARKLI ÖZELLİKTEKİ BİREYLERLE EFEKTİF İLETİŞİM KURABİLME, BİRLİKTE ÇALIŞABİLME, HIZLA DEĞİŞEN İŞ DÜNYASI TALEPLERİNE UYUM SAĞLAYABİLME, MESLEKİ BİLGİLERİ ETKİLİ KULLANABİLME GİBİ YETERLİKLERE DE SAHİP OLMALARININ GEREKLİLİĞİNİ BELİRTMEKTEDİR. BİREYLERİN UYUM SAĞLAMASI GEREKEN ÇALIŞMA KOŞULLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLERE ŞU ÖRNEKLERLE DİKKAT ÇEKMEKTEDİR:

- BİR ÖMRÜ TEK BİR MESLEKTE GEÇİRİLMESİNDENSE YAŞAM BOYUNCA DAHA ÇOK MESLEK ALANINA YÖNELEBİLMEK,
- TEK BİR MESLEĞE YOĞUNLAŞMAK YERİNE BİRKAÇ İŞİ BİR ARADA YÜRÜTEBİLMEK,
- BİR ALANDA VE DERİNLİĞİNE UZMANLAŞMANIN YANI SIRA PEK ÇOK ALANDA DA BECERİ VE YETERLİLİKLER GELİŞTİREBİLMEK,
- DİNAMİK, DEĞİŞEN GÖREV VE ROL TANIMLARINA UYUM SAĞLAYABİLMEK,
- YALNIZCA DİPLOMAYA ODAKLANMAK YERİNE YAŞAM BOYU EĞİTİM VE SÜREKLİ GELİŞİME AÇIK OLMAK,
- GÜVENCELİ İŞLERDE ÇALIŞMAK YERİNE DEĞİŞKENLİĞİN OLDUĞU ORTAMLARA UYUM SAĞLAYABİLMEK,
- YARATICILIĞA, GİRİŞİMCİLİĞE VE YENİLİKÇİLİĞE UYUM SAĞLAMAK,
- SABİT ÇALIŞMA KOŞULLARININ OLDUĞU İŞ YAPILARININ YERİNE PROJE BAZLI İŞLERE YÖNELEBİLMEK,
- NİTELİKLİ TEK BİR BİREYE ODAKLANMANIN YERİNE UYUMLU EKİP ÇALIŞMASINA ÖNEM VERMEK.

GELECEĞİN MESLEKLERİ İÇİN GEREKLİ BECERİLER

BİREYİN ÖNCELİKLE KENDİNİ TANIMASI, MESLEK SEÇİM SÜRECİNDE ÖNEM TAŞIMAKTADIR. DÜNYA EKONOMİK FORUMU'NUN, İŞ DÜNYASINDA ÇALIŞAN BİREYLERDE ARANAN ÖZELLİKLER HAKKINDA BİRÇOK ARAŞTIRMASI BULUNMAKTADIR. 2016 YILINDA YAYINLANAN DÜNYA EKONOMİK FORMU'NUN RAPORUNDA İŞ TANIMLARININ NASIL DEĞİŞECEĞİ ELE ALINMIŞTIR. RAPORDA İNSAN GÜCÜNÜN ÖZELLİKLERİ; YETKİNLİKLER, TEMEL BECERİLER VE ÇOKLU İŞLEVSEL BECERİLER OLARAK ÜÇ GRUPTA ÖZETLENMEKTEDİR. HER MESLEK GRUBUNDA YER ALAN KİŞİLER İÇİN GELECEKTE ÖNCELİK TAŞIYACAK ÖZELLİĞİN ÇOKLU İŞLEVSEL BECERİLER OLACAĞI BELİRTİLİRKEN, MESLEKLE İLGİLİ TEKNİK BİLGİLERİN SÜREKLİ DEĞİŞTİĞİ, BU NEDENLE BİLİŞSEL ESNEKLİĞE SAHİP OLUNMASININ ÖNEMLİ OLDUĞU, ÇALIŞILAN EKİPLE BİRLİKTE HAREKET EDEBİLMENİN ÖNCELİKLİ OLARAK TERCİH EDİLEBİLECEĞİNİN ALTI ÇİZİLMEKTEDİR.

İŞ YAŞAMINDA BEKLENİLEN BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN İHTİYAÇ DUYULAN:

A-YETKİNLİKLER

1-BİLİŞSEL YETKİNLİKLER

- BİLİŞSEL ESNEKLİK
- YARATICILIK
- MANTIKSAL AKIL YÜRÜTME
- PROBLEMLERE DUYARLILIK
- MATEMATİKSEL AKIL YÜRÜTME
- GÖRSELLEŞTİRME

2-FİZİKSEL YETKİNLİKLER

- FİZİKSEL GÜÇ
- EL BECERİSİ VE HASSASİYETİ

B-TEMEL BECERİLER

1- İÇERİK BECERİLERİ

- AKTİF ÖĞRENME
- SÖZEL ANLATIM
- OKUDUĞUNU ANLAMA
- YAZILI ANLATIM
- BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ OKURYAZARLIĞI

2- SÜREÇ BECERİLERİ

- AKTİF DİNLEME
- KRİTİK DÜŞÜNME
- KENDİNİ VE DİĞERLERİNİ İZLEME

C- ÇOKLU İŞLEVSEL BECERİLER

1-SİSTEM BECERİLERİ

- YARGI VE KARAR VERME
- SİSTEM ANALİZİ

2- KARMAŞIK PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

- KARMAŞIK PROBLEM ÇÖZME

3-SOSYAL BECERİLER

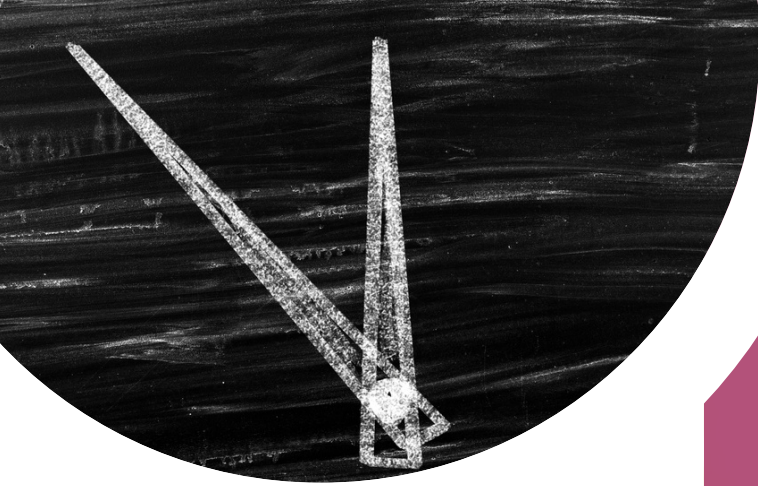
- DİĞERLERİYLE EŞGÜDÜMLÜ ÇALIŞMA
- DUYGUSAL ZEKA
- MÜZAKERE
- İKNA
- HİZMET EĞİLİMİ
- DİĞERLERİNİ YETİŞTİRME VE ÖĞRETME

4-KAYNAK YÖNETİMİ BECERİLERİ

- FİNANSAL KAYNAKLARIN YÖNETİMİ
- MATERYAL KAYNAKLARIN YÖNETİMİ
- İNSANLARIN YÖNETİMİ
- ZAMAN YÖNETİMİ

5- TEKNİK BECERİLER

- EKİPMAN BAKIM VE TAMİRİ
- EKİPMAN İŞLETİMİ VE KONTROLÜ
- PROGRAMLAMA
- KALİTE KONTROLÜ
- TEKNOLOJİ VE KULLANICI DENEYİM TASARIMI
- SORUN GİDERME / ÇÖZÜM BULMA

KARİYER PLANLAMADA YAŞANAN DEĞİŞİMLER VE KARAR VEREBİLME

KENDİSİYLE İLGİLİ KARARLAR ALMA KONUSUNDA SINIRLI DENEYİME SAHİP OLAN GENÇLERİN İLGİ DUYDUĞU, YAPMaktan HOŞLANDIĞI ŞEYLERİ KEŞFETMESİ, BU DOĞRULTUDA KARARLAR VEREBİLMESİ KİMİ ZAMAN ZORLAYICI BİR SÜREÇ OLABİLİR. BU SÜREÇ KENDİNİ VE MESLEKLERİ TANİYARAK, HEDEFLER BELİRLEYEREK, HEDEFİNE ULAŞMAK İÇİN ZAMANI DOĞRU PLANLAYARAK SÜRECE DÂHİL OLMASI İLE KOLAYLAŞIR. BU ADIMLARDAN HER BİRİ YAŞAMININ DİREKSİYONUNA GEÇEN GENCİN BÜYÜMESİNE DE KATKI SAĞLAMIS OLUR. ÖRNEĞİN YETENEK VE İLGİ ALANLARINA EN UYGUN BULDUĞU MESLEK TIP İŞE VE MÜHENDİSLİKLERE DE BİRAZ İLGİ DUYUYORSA BİRBİRİ İLE İLİŞKİLİ ALANLARIN YANI GENETİK, TIP MÜHENDİSLİĞİ, BİYOMEDİKAL MÜHENDİSLİĞİ GİBİ MESLEK ALANLARININ NE İŞ YAPTIĞINI DA ÖĞRENMESİ YARARLI OLACAKTIR. BİR MESLEĞİ TANIMANIN EN İYİ YOLU DA MÜMKÜNSE İŞ YERİNDE BULUNMAK VE OLANAK VARSA O İŞİ YAPAN İNSANLARIN GÜNLÜK RUTİNLERİNİ GÖZLEMLEDİR. MESLEK SEÇİMİNİN NETLEŞMEYE BAŞLADIĞI AŞAMADA BİREYİN O MESLEKTE İSTİHDAM OLANAKLARININ NE YÖNDE DEĞİŞİME UĞRAYACAĞINI DEĞERLENDİRMESİ DE ÖNEMLİDİR. YAYINLANAN İSTATİSTİK VERİLERİ, İŞ YAŞAMI HAKKINDAKİ YORUMLARI TAKİP ETMEK, ÜNİVERSİTELERDEN HANGİ ALANLARDA, YILDA KAÇ KİŞİNİN MEZUN OLDUĞUNU İNCELEMELİK FİKİR VERİCİ OLABİLİR.

OKUL YILLARINDAKİ GELİŞİM VE OKUL DESTEĞİ

OKUL YAŞAMI GELECEĞE HAZIRLIK SÜRECİNDE GENCİN KENDİNİ TANIMASI, YETENEKLERİNİ, İLGİLERİNİ, DEĞERLERİNİ ÖĞRENMESİ, BU DOĞRULTUDA SOSYAL AKTİVİTELERİ DENEYİMLEMESİNE OLANAK VERMESİ AÇISINDAN DESTEKLEYİCİ BİR İŞLEVE SAHİPTİR.

GENCİN MESLEKİ İLGİSİNİN, YOĞUNLAŞARAK NET BİR HEDEFE, BİR KARİYER PLANINA DÖNÜŞMESİ, ÇOĞUNLUKLA LİSE YILLARINDA GERÇEKLEŞMEKTEDİR. BU PLANLAMA SIRASINDA GENÇ BİRÇOK BİLGİYE İHTİYAÇ DUYAR. MESLEKİ HEDEFİN NETLEŞMESİ AŞAMALARINDA, GENCİN HAZIRLIK SÜRECİ İÇİN NASIL BİR ÇALIŞMA GEREKTİĞİ, YURT İÇİNDE VE YURTDIŞINDA OKUL SEÇENEKLERİNİN VE HAZIRLANMASI GEREKEN SINAVLARIN NELER OLDUĞU, NE ZAMAN, NASIL VE HANGİ YOLLARLA BAŞVURABİLECEĞİNE İLİŞKİN BİLGİLERİN CEVAPLARINI BULMA KONUSUNDA OKUL ORTAMI YOL GÖSTERİCİDİR.

OKUL, HEDEFLERİNİ YAVAŞ YAVAŞ OLUŞTURMAYA BAŞLAYAN GENÇLERE AYRICA İŞ YAŞAMININ PRATİKLERİ İLE KARŞILAŞMASINA OLANAK SAĞLAR. ÜNİVERSİTELERİN İSTEDİĞİ PORTFOLYO DOSYALARINI HAZIRLAMAK, CV ÖRNEKLERİNİ İNCELEMELİK KENDİLERİ İLE İLGİLİ BİLGİLERİ NETLEŞTİRMEK KONUSUNDA DESTEKLEYİCİ NİTELİK TAŞIR. BÖYLECE GENCİN BİR İŞ ORTAMINDA TERCİH EDİLMESİ İÇİN GEREKEN BECERİLERİ NASIL GELİŞTİRMESİ GEREKTİĞİ İLE İLGİLİ FİKİRLERİ DE OLUŞMAYA BAŞLAR.

KARİYER YOLUNDA AİLENİN DESTEĞİ

MESLEKLERİN İLERLEYEN YILLARDA DAHA DA ÇEŞİTLENECEĞİ DÜŞÜNÜLÜRSE, BİR GENCİN KARİYERİNİ PLANLARKEN, DESTEĞE İHTİYAÇ DUYABİLECEĞİNİ UNUTMAMAK GEREKİR. KARİYER PLANLAMA SÜRECİNDE EN SON BASAMAKLAR; MESLEKLERİ TANIMA, İLGİ, YETENEK VE DEĞERLERİNİ TANIMA, KİŞİSEL NİTELİKLERİ İLE MESLEKLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİ ANLAMA, İŞ YAŞAMI VE ÇALIŞMAYA İLİŞKİN OLUMLU TUTUM GELİŞTİRME OLARAK DÜŞÜNÜLEBİLİR.

OYSAKİ DUYGUSAL, SOSYAL, EĞİTSEL ALANLARDAKİ HAZIR BULUNUŞLUK OLMADAN BU SÜRECE BAŞLAMAK SEÇİM YAPMAYI ZORLAŞTIRMAKTADIR VE DAHA YOĞUN DESTEĞİ GEREKTİRMEKTEDİR. BİREYİN DOĞUMUYLA BAŞLAYAN SÜREÇTE BİRÇOK GELİŞİM ALANINDA KAZANDIĞI BECERİLER, KARİYER PLANLAMA SÜRECİNİ ETKİLEMEDİR. SOSYAL-DUYGUSAL ALANDAKİ GELİŞİM ÖNEMLİDİR. BİREYİN HER YAŞIN GEREKTİRDİĞİ GELİŞİM DÖNEMİ GÖREVLERİNİ YERİNE GETİREBİLMESİ, KENDİNİ TANIMASI, BENLİK ALGISI, ÖZERKLEŞMESİ KARAR VEREBİLME SÜRECİNİ ETKİLEMEDİR. ÇEVREYE UYUM SAĞLAYABİLME, ÖĞRENMEYİ ÖĞRENME, VERİMLİ DERS ÇALIŞMA BECERİLERİ KAZANMA, EĞİTİMİYLE İLGİLİ KARAR VEREBİLME, ÇALIŞMALARA İSTEKLE KATILABİLME, BAŞARISINI ETKİLEYEN ETMENLERİ FARK EDEBİLME GİBİ EĞİTSEL ALANDAKİ KAZANIMLARI DA KARİYER PLANLAMA SÜRECİNİ ETKİLEMEDİR.

YAŞ DÜZEYİNİN İHTİYAÇLARI İLE ŞEKİLLENECEK BU BİLGİLENDİRMELERİN YANI SIRA BİREYSEL TAKİP VE YÖNLENDİRMELERE DE İHTİYAÇ DUYULABİLİR. ÖRNEĞİN SORUMLULUK ALABİLME KONUSUNDA İLKOKUL DÖNEMLERİNDE ANNE BABAYA YAPILAN ÖNERİLER ASLINDA GENCİN KARIYER PLANLAMA SÜRECİNDE ETKİLİ KARARLAR VEREBİLMESİNİN İLK ADIMLARINI OLUŞTURMAKTADIR. BAZEN ANNE BABALAR TARAFINDAN ÇOCUĞUNUN SORUMLULUKLARINI ONUN YERİNE YAPMAK DAHA KOLAY BİR YOL OLARAK TERCİH EDİLMEKTEDİR. BU KOLAY YOL, LİSE DÖNEMİNE GELDİĞİNDE AKADEMİK SORUMLULUKLARINI ÜSTLENME, HEDEF KOYABİLME, DERS SEÇME, MESLEK SEÇME GİBİ KONULARDA ZORLANMASINA NEDEN OLABİLMEKTEDİR. BU NEDENLE ANNE BABALARIN OKULUN YÖNLENDİRMELERİ İLE TUTUMLARINI DÜZENLEYEBİLMELERİ KARIYER PLANLAMA SÜRECİNE KATKI SAĞLAYABİLMELERİ AÇISINDAN ÖNEMLİDİR. LİSE DÖNEMİNDE, DERS SEÇİMİ, MESLEK SEÇİMİNİN SOMUT OLAN İLK ADIMIDIR. BU SÜREÇLERDE ANNE BABANIN, ÇATIŞMACI DİYALOGLAR YERİNE, KENDİNİ TANIMA SÜRECİNE DESTEK VEREN ANNE BABA YAKLAŞIMLARI ÖNEMLİ KATKILAR SAĞLAYABİLİR.

HER GENÇ, KARIYER YOLCULUĞU SÜRECİNİ KENDİ YÖNETMEK İSTER. BAZEN ANNE – BABALAR KENDİ GEÇMİŞLERİNDEN ETKİLENEREK ÇOCUKLARININ KARIYER PLANLAMALARINI KENDİ MESLEKİ SEÇİMLERİ DOĞRULTUSUNDA İLERLEMESİNİ YA DA TAM TERSİ KENDİ MESLEKLERİ DIŞINDA BİR İŞ YAPMASINI BEKLEMekte VE BU KONUDA GENCİ ZORLAYICI TUTUMLAR SERGİLEYEBİLMEKTEDİR. BU TUTUMLARIN YERİNE KENDİ SEÇİMLERİ DOĞRULTUSUNDA İLERLEMEK İSTEYEN GENÇE DESTEK VERMEK, ONU HEDEFLERİ DOĞRULTUSUNDA CESARETLENDİRMEK, BU YOLCULUK SIRASINDA KARŞISINA ÇIKABİLECEK ENGELLERİ ONUNLA ELE ALMAK, BUNLARI NET BİÇİMDE GÖRMESİNİ VEYA YÖN DEĞİŞTİRMESİNE OLANAK SAĞLAYARAK GEREKLİ STRATEJİLER GELİŞTİRMESİNE DESTEK OLMAK ÖNEMLİ TAŞIR.

GENCİN KARIYER YOLCULUĞUNDA YÖN DEĞİŞTİRME İHTİMALLERİ OLABİLECEĞİNİ, KENDİNİ TAM ANLAMIYLA MUTLU EDECEK HEDEFİ BELİRLERKEN HEM KENDİNİ, HEM DE HEDEFLERİ DAHA İYİ TANIMAYA BAŞLAYACAĞI İÇİN FARKLI YÖNLENMELER, FARKLI STRATEJİLER GELİŞTİREBİLECEĞİNİ DE BİLMEK GEREKİR. HEDEF DEĞİŞTİRME İHTİYACI DUYAN GENCİN, GİDEREK DAHA UYGUN, DAHA GERÇEKÇİ, DAHA SOMUT OLANA DOĞRU BİR DEĞİŞİM HALİNDE OLDUĞU UNUTULMADAN, HEDEF DEĞİŞİKLİKLERİNİ DESTEKLEYEBİLECEK YAKLAŞIMLAR SERGİLEYEBİLMEK ÖNEMLİDİR.

OKULDA GERÇEKLEŞTİRİLEN KARIYER SÜRECİNİ DESTEKLEYİCİ ÇALIŞMALARLA KATILMASININ YANI SIRA AİLENİN GENCİ BİREYSEL ARAŞTIRMALAR YAPMASI İÇİN YÖNLENDİRMESİ VE UFKUNU AÇAN ÇEŞİTLİ ATÖLYE ÇALIŞMALARINDAN, SERTİFİKA PROGRAMLARINDAN HABERDAR OLMASINI SAĞLAMASI VE BUNLARA KATILMASI İÇİN DESTEKLEMESİ OLDUKÇA KIYMETLİDİR. ANNE BABANIN, KENDİ İŞ YAŞAMINDA KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR, BU SORUNLARA NASIL ÇÖZÜM ÜRETTİĞİ ÜZERİNDEN PAYLAŞIM YAPMASI, GENCİN ORTAYA KOYDUĞU VARSA ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİ ÖNEMSEDİĞİNİ HİSSETTİRMESİ, KENDİ VE ÇEVRESİNDEKİ YAKINLARININ İŞ YERLERİNE GENCİN ZİYARET ETMESİNİ SAĞLAMASI VE ORADA ZAMAN GEÇİRMESİNE OLANAK TANIMASI OLDUKÇA DESTEKLEYİCİDİR. GENCİN İLGİ DUYDUĞU MESLEK ALANINDA ROL MODEL ALABİLECEĞİ KİŞİLERLE TANIŞMASI, ONLARLA SOHBET EDEBİLMESİ, SORULARINI SORABİLMESİ VE ONLARI KİŞİSEL İLETİŞİM AĞINA KATABİLMESİ İÇİN DE AİLE VE ÇEVRE DESTEK VEREBİLİR. AYRICA GENCİN HOBİLER EDİNMESİNE VE BU HOBİLERE ZAMAN VE EMEK HARCAMASINA OLANAK TANINMASI DESTEKLEYİCİ OLACAKTIR.

SON SÖZ

KARIYER PLANLAMA TEMELLERİ ÇOCUKLUK ÇAĞLARINDA ATILSA DA YAŞAM BOYU SÜRECEK BİR YOLCULUKTUR. BİREYİN KENDİNE DAİR KEŞİFLERİ BU SÜRECİ ZENGİNLEŞTİRECEK VE FARKLI SEÇENEKLERİN VARLIĞINI ORTAYA KOYABİLECEKTİR. UNUTULMAMALIDIR Kİ, DOĞRU ZAMAN VE DOĞRU DİNAMİKLERİN BİR ARAYA GELMESİ İLE PEK ÇOK DEĞİŞKENİN VARLIĞINI HİSSETTİRDİĞİ KARAR SÜREÇLERİ OLGUNLAŞACAKTIR.

KAYNAKÇA

- İNTERNET ALINTISI, MART 2019, WWW.ACARIINDEX.COM/DOSYALAR/MAKAE/ACARIINDEX/1423873299.PDF
- İNTERNET ALINTISI, MART 2019, [HTTPS://CAREERCENTER.MISSOURISTATE.EDU/PARENTSANDFAMILY/HELPING-YOUR-STUDENT-WITH-CAREER-PLANNING.HTM](https://CAREERCENTER.MISSOURISTATE.EDU/PARENTSANDFAMILY/HELPING-YOUR-STUDENT-WITH-CAREER-PLANNING.HTM)
- İNTERNET ALINTISI, MART 2019, [HTTPS://DACC.EDU/ASSETS/PDFSCAREER/PARENTSGUIDEFORCAREERPLANNING.PDF](https://DACC.EDU/ASSETS/PDFSCAREER/PARENTSGUIDEFORCAREERPLANNING.PDF)
- İNTERNET ALINTISI, MART 2019, [HTTPS://JOB-INTERVIEW-SITE.COM/WHAT-IS-CAREER-AND-DEVELOPMENT.HTML](https://JOB-INTERVIEW-SITE.COM/WHAT-IS-CAREER-AND-DEVELOPMENT.HTML)
- İNTERNET ALINTISI, MART 2019, [HTTPS://MESLEKİREHBERLİKVEKARIYERDANIŞMANLIĞIKİTABI.GEN.TR/CATEGORY/SUNUMLAR](https://MESLEKİREHBERLİKVEKARIYERDANIŞMANLIĞIKİTABI.GEN.TR/CATEGORY/SUNUMLAR)
- İNTERNET ALINTISI, MART 2019, [HTTPS://ORG.MEB.GOV.TR/REHBERLİK_PROGRAMI_HAZIRLAMA_KITAPCIĞI](https://ORG.MEB.GOV.TR/REHBERLİK_PROGRAMI_HAZIRLAMA_KITAPCIĞI)
- İNTERNET ALINTISI, MART 2019, [HTTPS://PWC.COM/WORKFORCE-OF-THE-FUTURE-THE-COMPETING-FORCES-SHAPING-2030](https://PWC.COM/WORKFORCE-OF-THE-FUTURE-THE-COMPETING-FORCES-SHAPING-2030)